

[FINESTRA AL MON 16] MAR BÀLTIC: El nord sense mites

Albert Punsola (/autor/albert-punsola-44)

09/07/2006

 Salvador Espriu va expressar en un dels seus poemes l'anhel per anar 'nord enllà', on se suposava que hi regnaven les virtuts que els meridionals no tenim. El Nord ha estat i és per a moltes cultures europees un referent, un mite ancestral i també modern en plena vigència. És alhora un espai geogràfic i conceptual. Però la realitat nòrdica no sempre és admirable. Si observem de prop la situació del mar Bàltic -o mar Bàltica- descobrirem una regió que té poc a veure amb la perfecció atribuïda per les idealitzacions. Més aviat hi reconeixem problemes semblants, per exemple, als del Mediterrani, tot i que en un context geogràfic ben diferent marcat per unes característiques pròpies, que aporten un bon grau d'especificitat a aquests problemes. L'actuació humana -com arreu del planeta- hi juga un paper determinant tant en negatiu com, en els darrers anys, en positiu. **Un mar peculiar** El Bàltic és un cas únic de mar amb un baix nivell de salinitat: entre el 2% i el 15%. Té, en canvi, molta aigua dolça provinent dels grans rius que hi moren. Pel seu caràcter de mar tancat -de fet fa més de 7.000 anys havia estat un llac que finalment va quedar integrat a la resta de l'oceà- presenta algunes peculiaritats que condicionen la situació ambiental, com veurem. El mar ocupa una superfície inferior a la de la península ibèrica: 415.000 km² i les costes s'estenen per més de 9.000 km, però el que més crida l'atenció és la poca profunditat. La mitjana és de 60 metres i la més important tan sols arriba a 515 metres. La baixa salinitat té conseqüències per exemple en l'afavoriment de la formació de glaç, fet que dificulta la navegació durant períodes importants. La sal es concentra en el fons i és menor a la superfície. El caràcter de mar gairebé tancat i el relleu submarí dificulten la renovació de les aigües de manera que en el Bàltic aquest procés s'allarga molt més que en altres mars i triga més d'una dècada a produir-se -segons els estudis realitzats al llarg del segle XX- tot i que s'ha detectat una tendència a que aquesta freqüència encara disminueixi més. **Conseqüències ambientals** En els llargs períodes de no renovació de les aigües, l'oxigen de les zones més profundes tendeix a ser consumit per l'oxidació de la matèria orgànica provinent de la superfície, que s'enfonsa. La creació de condicions anòxiques dona pas a la formació de sulfur d'hidrogen, i tot plegat crea un ambient hostil per al manteniment de la vida que comporta la seva progressiva desaparició. Avui se sap que existeixen àrees concretes del Bàltic, completament inaptas per a la vida que han estat qualificades de fons morts. L'acció humana no ha contribuït precisament a millorar aquesta situació de per si prou complicada. Des de l'edat mitjana, les ciutats de les costes bàltiques van ser un important agent de contaminació però, degut a la poca població i al tipus d'activitats del món preindustrial, els efectes d'aquestes accions van ser locals, sense transcendència per al conjunt del mar. Evidentment, a partir del segle XIX i especialment del segle XX, la tendència a abocar tot al mar va continuar: ara, però, amb residus provinents de la indústria altament contaminants i també de l'agricultura, amb fertilitzants i pesticides que arriben amb els corrents fluvials. Aquest procés, en un mar que es renova poc i que es glaça amb facilitat -tal com hem descrit anteriorment- és particularment greu perquè ajuda a la persistència de la pol·lució de forma acumulativa. **Comunisme i capitalisme** La configuració del món després de la Segona Guerra Mundial ha tingut una important incidència en el mar Bàltic. La primera dada a tenir en compte és que la contaminació de les aigües ha vingut tant des dels països capitalistes -Suècia, Finlàndia o Dinamarca- com dels comunistes -la Unió Soviètica i Polònia. La diferència es troba en el fet que els primers van començar a adoptar mesures ambientals des de fa molts anys per reduir la pol·lució, tant a escala municipal a través de depuradores, com a través de legislacions nacionals adreçades a la indústria i a l'agricultura. En l'àrea d'influència soviètica mai no va existir una reacció similar. Avui en dia -tot i el

canvi de règims polítics- Rússia, Polònia, Estònia, Letònia i Lituània continuen presentant greus deficiències en el control de la contaminació. Polònia ha millorat respecte a la resta i, en l'altre extrem, cal destacar el cas especial de la ciutat de Sant Petersburg -amb més de 4 milions d'habitants- que és un dels focus més importants de pol·lució. Molts anys abans de la caiguda del Mur de Berlín i del col·lapse de la URSS, el 1974 es va signar la Convenció de Helsinki, una prova molt positiva de voluntat de cooperació en un espai comú, més enllà de les diferències polítiques. Entre els signataris estaven els països capitalistes costaners del Bàltic però també Polònia, la URSS i la República Democràtica Alemanya. La Convenció va entrar en vigor el 1980 i ha generat el marc adient de confiança per a posteriors perfeccionaments i ampliacions. Una nova Convenció es va signar el 1992 -com a fruit dels canvis polítics a l'Europa de l'est- que ampliava i millorava l'abast de la de 1974, incorporant tota la costa del Bàltic amb les seves aigües interiors i que va entrar en vigor l'any 2000. Des del 1992, s'estan portant a terme accions concretes per reduir la pol·lució i, de 132 zones identificades com de contaminació greu, s'ha actuat satisfactòriament sobre 50. El millor indret a Internet per obtenir informació sobre la situació del Bàltic -així com per llegir els textos integres de les Convencions- és el [web](http://www.helcom.fi/home/en_GB/welcome/) (http://www.helcom.fi/home/en_GB/welcome/) de la Comissió de Protecció Ambiental Marina del Bàltic -HELCOM és el seu acrònim en anglès-. Aquesta Comissió és l'òrgan que vigila l'aplicació de la Convenció, de la qual i a banda dels estats, la mateixa Unió Europea n'és signatària. Sobre aquest punt cal destacar que la darrera ampliació de la UE del 2004 ha convertit el Bàltic en un mar de la Unió, fet que garanteix en el futur un increment de l'acció positiva en el terreny ambiental, si bé caldrà efectuar nombroses inversions en les repúbliques exsoviètiques i Polònia i també millorar la cooperació amb la Federació Russa que té dins el territori europeu l'enclau de Kaliningrad -l'antiga Königsberg- sobre el qual evidentment la UE no té jurisdicció.

Etiquetes: [Món](#) (/etiquetes/mon)

Adjunt	Mida
 Especial:Finestra al món (https://www.sostenible.cat/sites/sostenible.cat/files/public/migraciudades/img/bannerfinestra.jpg)	21.68 KB

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/noticia/finestra-al-mon-16-mar-baltic-el-nord-sense-mites-0>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/noticia/finestra-al-mon-16-mar-baltic-el-nord-sense-mites-0>)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors](/newsletter/sostenible) (/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats i pobles cap a la sostenibilitat

**Diputació
Barcelona**

(<http://www.diba.cat>)

Arxiu (/arxiu)

Continguts per categoria (/tagclouds/chunk/3)

Continguts per etiqueta (/tagclouds/chunk/1)

Continguts per municipi (/tagclouds/chunk/2)

Avís legal (<http://www.diba.cat/avislegal>)

Contacte (/formulari/contacte)

RSS (<https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=>)

(<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>)

(<http://www.twitter.com/xarxasost>)

(<http://youtube.com/xarxasost>)

([rss.xml](#))